

Тема уроку: **Музика і театр епохи класицизму.**

Музичне життя Європи в епоху класицизму — це поява перших публічних концертів, створення у столицях та великих містах музичних товариств і оркестрів. Оркестри характеризувалися розширеним складом: з них вилучили орган і клавесин, зате збільшили групи духових інструментів, зокрема додали кларнет з його м'яким тембром звучання.

У придворному ритуалі значне місце займала музика для дозвілля: **касації** (інструментальний ансамблевий твір типу сюїти для виконання просто неба), **дивертисменти**, **серенади** звучали під час трапез, прогулянок парком, катання на воді. Інтенсивно розвивалося любительське камерне музикування: вельможі й аристократи, отримавши модну на той час музичну освіту, охоче грали в невеликих інструментальних колективах. Саме в цьому середовищі сформувався один із найважливіших жанрів класицизму — **струнний квартет**, який за глибиною і актуальністю образів, багатством музичної канви та побудовою форми спроможний змагатися із симфонією.

Друга половина XVIII ст. — час реформаторських змін в опер (інструментальну музику класицизму просто неможливо зрозуміти поза контекстом цього жанру). Вони пов'язані передусім з іменами **К.В. Глюка** і **В.А. Моцарта**. Перший зробив з концертної вистави якою була опера-серія, справжню музичну драму; другий перетворив комедію з неоригінальними поворотами сюжету на динамічну виставу з психологічно різноманітними живими персонажами.

Опера.

Крістоф Вільбальд Глюк — німецький представник музичного класицизму, автор 107 опер. Різнобічно обдарований музикант: грав на багатьох інструментах, співав, добре знав особливості балетного мистецтва, був видатним оперним диригентом. Опера «Орфей та Еврідіка» стала маніфестом нового театру. В ній композитор відмовився від арії да капо і підсилив роль оркестру, пов'язавши характер музики зі змістом твору.

Ж.С. Дюплессі. «Портрет Глюка». 1775 р.

Прослухайте мелодію з опери К.В.Глюка “ Орфей та Еврідіка “ (соло флейти).

За посиланням. <https://www.youtube.com/watch?v=QYpLCp-rxo>

Завдання: Визначте темп та характер мелодії .

Оперна реформа Глюка вплинула на подальший розвиток даного жанру. Класичним зразком цього нового типу комічної опери є «Служниця-пані» **Дж. Б. Перголезі**, композитора, який прожив всього 26 років, але прославив неаполітанську оперну школу. Естафету Перголезі в останній третині сторіччя підхопив ще один знаменитий неаполітанець **Д. Чімароза** — автор понад 70 опер. Його найкраще творіння — опера «Тасмний шлюб» — витримала понад 100 постановок і сьогодні є окрасою сцен багатьох театрів світу.

Центром розвитку класичного напрямку в європейському музичному мистецтві стала столиця Австрії — Відень. Із ним пов'язана творчість найвидатніших композиторів

Творчість композиторів віденської школи – **Й.Гайдна**, **В.А.Моцарта**, **Л.В.Бетховена** – належать до вершини світової художньої культури. Вона мала значний вплив на подальший розвиток світової класичної музики.

*Б. Крафт.
«Портрет В.А. Моцарта»*

Вольфганг Амадей Моцарт особливу увагу приділяв опері. Його творчість — ціла епоха в розвитку цього виду музичного мистецтва. За своє коротке життя він створив понад 600 творів, серед яких більш як 50 симфоній і 40 інструментальних концертів. Але саме опера визначає його стиль.

Свою першу оперу «Аполлон і Гіацинт» Моцарт створює ще в 11 років, а в 14 уже диригує в театрі Мілана на прем'єрі власної опери «Мітрідат, цар Понтійський». Далі народжуються комічні опери «Удавана прощачка», «Бастьєн і Бастьєнна», опера-seria «Луцій Сулла». Постановки в Мюнхені «Удаваної садівниці» та «Ідомея» принесли мо-

*В.А. Моцарт
за інструментом*

*Фрагмент з опери
«Весілля Фігаро»*

лодому композитору справжній великий успіх. Всі свої оперні шедеври Моцарт пише в останнє десятиліття життя: «Викрадення із Сералія», «Весілля Фігаро», «Дон Жуан», «Так чинять усі», «Чарівна флейта» (філософська казка-притча у жанрі зінгшпіль). У всіх операх автора проявляється нестримна фантазія, виразність почуттів героїв, психологічна достовірність музичних характеристик. Тут немає однозначно позитивних чи негативних героїв, характери живі й багатогранні, не пов'язані рамками амплу. Найвідоміша опера Моцарта — «Весілля Фігаро». Її новаторство — в музичному окресленні персонажів і комічній колізії сюжету. Головний герой комедії Фігаро — енергійний і розумний, дотепний і хитрий, витончений і наполегливий. Знаменита арія «Хлопчик жвавий, кучерявий, закоханий» стала ще за життя Моцарта шлягером.

Прослухайте уривок з арії Фігаро (опера “Весілля Фігаро”) В.А.Моцарта . За посиланням. <https://www.youtube.com/watch?v=m1e9GCwE4W8>

Завдання: Визначити який співочий голос виконує арію, в супроводі якого оркестру. Визначити характер твору.

ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА СТИЛЮ

Т. Гарді.
«Портрет Гайдна»

Франц Йозеф Гайдн — австрійський композитор, автор понад 1000 творів у всіх жанрах і формах, що існували в музиці того часу. В Німеччині й Австрії він став відомим завдяки своїм ораторіям «Створення світу» і «Пори року». Натомість у США, Англії та Франції найпопулярнішими були його симфонічні твори. Гайдна часто називають «батьком» симфонії (104 симфонії) та засновником жанру струнного квартету (83 квартети), написаного для постійного складу виконавців (дві скрипки, альт і віолончель), що мав чотиричастинну або п'ятичастинну форму. Відкриттям цього автора вважається також форма рондо-сонати.

Склад найпоширенішого струнного класичного квартету: *дві скрипки, віолончель, альт*. Інструменти, які використовують у квартеті: *струнні* — скрипка, альт, віолончель, контрабас; *дерев'яні духові інструменти* — басовий кларнет, басетгорн, кларнет д'амур, шалюмо; *клавійні* — клавикорд, фортепіано, клавесин; *мідні духові інструменти* — офіклейд, валторна.

Автором шедеврів інструментальної музики стилю класицизм вважають Л. ван Бетховена.

Людвіг ван Бетховен — німецький композитор, який не лише зберіг основні риси класицизму (ясність, монументальність, стрункість композиції), а й значно розширив сферу образів. Музиці Бетховена притаманна неабияка енергетична напруга, збудженість почуттів, драматизм. Його творчість підсумувала здобутки епохи класицизму. Він був останнім композитором ХІХ ст., для якого природною формою музичного вислову був жанр «сонати».

Й. Штилер.
«Портрет Людвіга ван Бетховена»

Театральне мистецтво.

Головні вимоги стилю класицизм у театральному мистецтві:

- єдність місця: загальний простір для всіх подій п'єси із зміною декорацій;
- єдність часу: всі події повинні розгортатися в приблизно однаковому часовому проміжку, не виходити за рамки доби;
- єдність дії: одна сюжетна лінія без побічних епізодів від зав'язки до розв'язки.

Для *сценічного мистецтва класицизму характерні*: урочистий, статичний лад спектаклів і розмірене читання величних і благозвучних віршів. З'являється нова манера гри — психологічно-виразна, барвиста й темпераментна декламація із спеціально розробленою системою пластичної виразності. Новий стиль дуже часто називали «мистецтвом декламації».

Від епохи античності театр класицизму взяв суворий порядок і гармонію. Класицизм — мистецтво розуму, правил і логіки, де центральне місце посідає категорія краси, яка не залежить від людини та її внутрішнього світу, а розум — головний критерій художньої правди.

Театральне мистецтво класицизму побудоване на основних принципах стилю. XVIII ст. часто називають «золотим століттям» театру. Класицизм прагнув все розкласти по полицях, а естетичні принципи стилю встановлювали неухильну ієрархію жанрів (серед «високих» — трагедія, епічна поема, ода, історична, міфологічна, релігійна картини, а серед «низьких» — комедія, сатира, байка, жанрова картина). На сценах театру ставили трагедії П. Корнеля, Ж. Расіна і Вольтера, комедії Мольєра, сатиру Н. Буало, байки Ж. Лафонтена, прозу Ф. Ларошфуко, твори Й. Гете і Ф. Шиллера.

Завдання:

- 1. Чим характерне музичне мистецтво класицизму.
- 2. Яку школу називають віденською, хто входив до її складу.

Напишіть відповіді на питання на e-mail: studiodivocvit@gmail.com

Дедлайн: 20.04.2020 до 18:00

БАЖАЮ УСПІХІВ!

